

Konferencia-felhívás a Hajnal István Kör – Társadalomtörténeti Egyesület

2013. évi konferenciájára

A test a társadalomban

Sümege, 2013. augusztus 22–24.

Az elmúlt évtizedekben az emberi test a társadalmak legkülönfélébb jelenségeire irányuló tudományos kutatások fontos témájává vált. Magyarországon jól mutatja ezt több, témába vágó összeállítás megjelenése: így a *Café Babel* 1996. évi 2. „Test” című száma, a *Replika* 1997. évi 28. „Test/kép” című száma, Mike Featherstone – Mike Hepworth – Brian S. Turner: *A test. Társadalmi fejlődés és kulturális teória* című 1997-es könyve, a Pócs Éva szerkesztette 2002-es *Mikrokozmosz – makrokozmosz* című tanulmánykötet, a *Magyar Filozófiai Szemle* 2010. évi 2. „A test” című száma, valamint a *Helikon* 2011. évi 1–2. „Testírás” című száma. Napvilágot láttak e téma kutatástörténetével foglalkozó áttekintések is. Ezek egyikének szerzője, Földes Györgyi 2011-es tanulmányában többek között arra mutatott rá, hogy a test egy tágabb értelemben felfogott társadalmi térben megjelenő képződménynek is tekinthető, azaz szociológiai és szociálpszichológiai terminussal élve szociális (vagy kulturális) reprezentáció. Jean Baudrillard meghatározása szerint a test kulturális tény, hiszen bármely kultúrában a testtel való kapcsolat képes tükrözni a dolgokhoz való viszonyulások rendszerét, annak szerveződési módját, továbbá a szociális viszonyokat.

A társadalomelméletben – amint azt Mohácsi Gergely 2002-es írásában bemutatta – viszonylag korán megjelent a test iránti érdeklődés. A szociológusok között például már Norbert Elias felvetette a fizikai lét kulturális jelentőségét, bár ő a testet nem szociológiai kategóriaként használta, utóbbi szempont csak az elmúlt évtizedekben vált önálló kutatási területté, nem utolsósorban Michel Foucault és Pierre Bourdieu munkássága nyomán. A társadalomtörténet szempontjából fontos, hogy Foucault több művében vált elemzés tárgyává a diskurzusok által formált emberi test történeti jellegzetessége.

A test társadalomtörténete ugyanakkor nem választható el a biológiai sajátosságoktól sem, persze mindig valamilyen társadalmi kontextusba ágyazódva. Mohácsit idézve három szempontból mindenképpen érdemes és fontos a modern test történetével foglalkozni. Először is azért, mivel az emberi test a társadalmi lét egyre meghatározóbb tényezőjévé vált a modernitásban, e miatt szükséges e jelenség történelmi hátterét megvizsgálni. A modern testkultuszt azért is fontos megismerni, mert nyilvánvalóvá vált annak erőteljesen átpolitizált jellege és ebből következő társadalmi jelentősége. A test történetének kutatása során pedig választ kaphatunk a modernizáció számos, fontosnak tekinthető kérdésére is.

A Hajnal István Kör – Társadalomtörténeti Egyesület 2013. évi konferenciájának célja, hogy a legkülönfélébb megközelítéseknek teret adva vizsgálja a test társadalmi összefüggéseit. Tárgyalható például a „test”-„lélek”-„szellem” kapcsolatának problematikája; az egészség-betegség; a születés-halál; a test és fogyasztás (táplálkozás, öltözködés – divat); a meztelenség; a szexualitás; a sportolás; a test és kommunikáció (gesztusnyelv, tetoválások, a testtel kapcsolatos kifejezések); a test és erőszak (tettlegesség, kínzás, kivégzés); a testtel kapcsolatos hiedelmek; a test ábrázolásai, a testmetaforák, így kisebb-nagyobb közösségek testként megjelenítése

(szövegekben, képeken, színpadon) kérdéskörei – sőt, akár még a nem emberi: állati test ábrázolásai is, természetesen amennyiben ezek társadalomtörténeti információkat nyújtanak. Mindezek tárgyalásához a következő szekciók meghirdetését tervezzük:

1. Az egészséges és a beteg test (higiéncia, testedzés)
2. A meztelen és a felöltöztetett test (divat)
3. Szexualitás
4. Testpolitikák, test és erőszak (szabályozás, tettegesség, kínzás, kivégzés)
5. A test ábrázolásai – test és kommunikáció (testbeszéd, gesztusnyelv, testdekoráció, testmetaforák, test a szövegekben, az audiovizuális kultúrában, a színpadon)
6. Testtel kapcsolatos normák, szokások, hiedelmek

A konferenciára a felhíváshoz csatolt űrlap kitöltésével és **elektronikus** visszaküldésével lehet jelentkezni. A jelentkezésnek elengedhetetlen része a 2000/2500 leütés terjedelmű rezümé és a vonatkozó szekció megnevezése.

A jelentkezési lapokat várjuk a hajnaltitkar@gmail.com e-mail címre **2013. május 31-ig**.

Tájékoztató irodalom:

Peter Brooks: Mesés testek, avagy Nana végre meztelen. *Helikon* 2011. 1–2. 117–140.

Fél Edit: Újabb szempontok a viselet kutatásához. A test technikája. In: Uő: *Régi falusi társadalmak*. (Szerk., bev. Hofer Tamás.) Kalligram Könyvkiadó, Pozsony, 2001. 316–319; 81–98.

Földes Györgyi: Szövegek, testek, szövegtestek. A testírás-elmélet irányai. *Helikon* 2011. 1–2. 3–49.

Jonas Frykman: Hogyan váljunk tökéletes svédde? Modernitás, testpolitika és a nemzetté válás folyamata a 20. századi Svédországban. *Replika* 1997. 28. 95–107.

Krász Lilla: „Az emberi test áll és vagyon az 4 elementomból...” (Az anyanyelvi orvosi-szülészeti irodalom kezdetei Magyarországon). In: *Redite ad cor. Tanulmányok Sabin-Tóth Péter emlékére*. (Szerk. Krász Lilla – Oborni Teréz.) ELTE Eötvös Kiadó, h. n., 2008. 141–157.

Jacques Le Goff: Fej vagy szív? Testmetaforák politikai használata a középkorban. *Café Babel* 2005. 51. 111–116.

Magyar László András: A fiziognómia fiziognómiája. *Siv Itur ad Astra* 2011. 62. 37–50.

Mohácsi Gergely: Szép, Erős, Egészséges. Szabadidő és testkultúra Budapesten a 20. század első felében. *Korall* 2002. 7–8. 34–55.

Sinkó Katalin: A megsértett Hungária. In: *Magyarok Kelet és Nyugat közt. A nemzettudat változó jelképei. Tanulmányok*. (Szerk. Hofer Tamás.) Néprajzi Múzeum – Balassi Kiadó, Budapest, 1996. 267–282.

Vörös Kati: Judapesti bulváron. A „zsidó” fogalmi konstrukciója és vizuális reprezentációja a magyar élclapokban a 19. század második felében. *Médiakutató* 2003. 1. 19–43.